

חידוש יש בטומאה זאת, שהפרים והשעירים עצמם אינם טמאים כלל, ולכן הם אינם מטמאים כלל את האדם הנוגע בהם גרידא. אך לעומת זאת, הם מטמאים ב"טומאה חמורה" את העוסקים בהם, טומאה המטמאה אף את בגדי העוסקים!

פרים הנשרפים, פר החטאת ביום הכפורים, שמובא דמו לפני ולפנים, ופר כהן משיח, ופר העלם דבר של ציבור, שבשרם אינו מוקטר על המזבח אלא נשרף.

ושעירים הנשרפים, שעיר יום הכפורים, ושעיר עבודת כוכבים, על העלם דבר של ציבור בעבודת כוכבים.

בזמן שהם נשרפין כמצותן, כדינם, שלא נפסלו, ויש מצוה בשריפתם מדין פרים ושעירים הנשרפים, הרי הם

א. נשרפין ב"בית הדשן", שמקומו הוא חוץ לג' מחנות, והיינו חוץ למחנה ישראל.

ב. ומטמאין בגדים, את בגדי העוסקים בהם⁽¹⁰⁾ [הבגדים שעליהם], וכמו שנאמר "והשורף אותם, יכבס בגדיו".

ואם אינן נשרפין כמצותן, שאירע בהן פסול, שאז הם טעונים הן שריפה כשאר פסולי המוקדשים, ולא מצד היותם פרים ושעירים הנשרפים, הרי הם **נשרפין ב"בית הבירה"**.

והיינו, לפעמים היו נשרפין בעזרה, ולפעמים היו נשרפין בהר הבית, וכפי שיבואר בגמרא.

ואינם מטמאים בגדים, את בגדי המתעסקים בהם, הואיל ונפסלו, ואין הם נשרפים כמצותן.

פריים ושעירים הנשרפים כמצותן, היו קד-ב **פובליון**, נושאים אותם **במוטות** לבית הדשן.

אם **יצאו** כבר נושאי המוטות הראשונים הנושאים את המוט מצדו האחד, ויצאו עמו חוץ לחומת העזרה, והנושאים האחרונים, הנושאים את המוטות מצדו השני, עדיין לא **יצאו** עמו מחומת העזרה, הרי הראשונים שכבר יצאו עם המוט מצדו האחד, **מטמאין בגדים**. והאחרונים הנמצאים עם המוט בצידו השני בפנים, **אינן מטמאין בגדים** עד שיצאו ממנה עם הצד השני של המוט שהם נושאים. לפי שכל זמן שהם בעזרה, הם אינם מטמאים.

ואם **יצאו אלו**, האחרונים, הרי מעתה **אלו ואלו**, כולם, הראשונים והאחרונים, **מטמאין בגדים**.

רבי שמעון אומר: אלו ואלו, הראשונים והאחרונים הנושאים את הפרים והשעירים הנשרפים במוטות, **אינם מטמאין בגדים**, אלא רק העוסקים בשריפה מטמאין, ואין הם מטמאים **עד שיוצת**, כשיאחז האור, האש, **ברובן** של הנשרפים. וקודם לכן, אפילו העוסקים בשריפה אינן מטמאים.

ואם כבר **ניתך הבשר**, נימוק הבשר על ידי האש ונחרך, **אין המסייע בשריפה מטמא בגדים**. שהיות וניתך הבשר, נחשב הדבר כנגמרה שריפתו, ושוב אין המתעסק בגמר שריפתו מטמא. אבל לפני שניתך הבשר, כל

המסייעים בשעת שריפה מטמאים בגדים, אפילו המהפך בבשר והמשליך עצים, וכדומה, וכפי שיתבאר בגמרא.

גמרא

ודנה הגמרא: מאי, מהו מקום ה"בירה", שהוזכר במשנתנו?

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מקום יש בהר הבית, ו"בירה" שמו.

וריש לקיש אמר: כל הבית, בית המקדש, כולו קרוי "בירה". שנאמר בדברי הימים [א כט], שדוד המלך התפלל לה', ואמר, "ולשלמה בני תן לבב שלם, ולעשות הכל, ולבנות הבירה אשר הכינותי".

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה אמר רב: שלשה בית הדשנין היו משמשים לשריפת קדשים, ואלו הם:

א. בית הדשן גדול היה בעזרה, ששם שורפין:

פסולי קדשי קדשים. כיון שמקום אכילת קדשי קדשים הוא בעזרה, לכן גם מקום שריפתן הוא בעזרה.

ואימורי קדשים קלים. שהואיל והקטרת אימורי קדשים קלים היא בעזרה, אף שריפת אימורים פסולין היא בעזרה. וילפינן לה מדכתיב "בקדש — באש תשרף".

ופרים הנשרפין ושעירים הנשרפין, שאירע בהן פסול קודם זריקה. שהיות ולא הגיע זמנן לצאת מחוץ לעזרה קודם הזריקה, לכן הן נשרפין בעזרה.

ב. ובית הדשן אחר היה בהר הבית, ששם שורפין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול אחר זריקה. שהיות והגיע זמנם לצאת מהעזרה, אחר שנזרק הדם, לכן אם אירע בהם פסול, הם נשרפין חוץ לעזרה.

ג. וכמצותך, אך אם לא אירע בהן שום פסול, הרי מצוות שריפה של פרים ושעירים הנשרפים היא חוץ לשלש מחנות.

תני לוי: שלשה בית הדשנין הן.

א. בית הדשן גדול היה בעזרה, ששם שורפין פסולי בשר קדשי קדשים, ואימורי קדשים קלים, שמקום הכשרים הוא בעזרה.

ופרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול בין קודם זריקה ובין לאחר זריקה, כי הואיל ועדיין לא יצאו, נשרפין הם בעזרה [ובכך הוא חולק על מה שאמר רב שאם נפסלו בפנים לאחר זריקה הם נשרפים בהר הבית ולא בעזרה].

ב. ובית הדשן אחד היה בהר הבית, ששם שורפין פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול ביציאתן. הואיל ויצאו מהעזרה ונפסלו, נשרפין הם בהר הבית.

ג. וכמצותך, אם לא אירע בהן שום פסול, הרי מצוות שריפתם היא חוץ לשלש מחנות.

בעי רבי ירמיה, לינת לילה, הפוסלת את בשר הקרבן מאכילה ואת אימוריו מהקטרה, מחו שתועיל לפסול גם בפרים הנשרפים והשעירים הנשרפים, שיחול עליהם דין פסול, ולא יהיה מקום שריפתן כמצותם חוץ לשלש מתנות אלא רק בהר הבית, כדין קדשים פסולים.

ומדייק רבא: מאי לאו, מדמחשבה של פיגול לא פסלה בהם, לינה נמי לא פסלה בבשר פרים הנשרפים. כי אם לינה היתה פוסלת, אז גם מחשבת "לינה", ש"ילין" הבשר עד למחר היתה פוסלת.

ודוחה הגמרא: אין זו ראייה. כי דלמא רק מחשבה של לינה הוא דלא פסלה, כיון שאין זו מחשבת פיגול, אבל לינה פסלה בפרים הנשרפים.

תא שמע ראייה, ממה ששינונו במשנה במסכת מעילה [ט א]: פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין מועלין בהן מזומן שהוקדשו.

ואם נשחטו, הוכשרו, נתקנו מעתה להפסל בנגיעת טבול יום, וכמחוסר כפורים, וכן להפסל בלינה.

ודייקין: מאי לאו, זה שאמרה המשנה שלינה פוסלת, היינו לינת בשר. ומשמע שבשר פרים הנשרפים נפסל בלינה.

ודחינן: לא, אין כונת המשנה ללינת בשר, אלא לינת אימורין. כי דבר שהוא בר הקטרה כמו אימורים, ודאי פוסלת בו לינה.

אך תמהה הגמרא על הדחיה: כיצד אפשר לומר שהמדובר הוא באימורים ולא בבשר? והא מדקתני בסיפא של המשנה: כולן מועלין בהן אפילו בהיותם בבית הדשן, עד שיותך, ימוק הבשר, מוכח שהמשנה בסיפא מדברת בבשר ולא באימורים.

מי אמרינן, כי מהניא, זה שמועילה לינה לפסול, זה רק בבשר, ד"בר אכילה" הוא.

והיינו, בשר עולה ואימורין של שאר קרבנות המוקטרים במזבח, שיש בהם אכילת מזבח. ובהם נאמר "ולא ילין חלב חגי עד בקר", או בשר קדשי קדשים שיש בהם אכילת אדם. ובאכילת אדם נאמר "ולא תותרו ממנו עד בקר".

אבל הני, פרים ושעירים הנשרפים, דלאו בני אכילה נינהו, שאין בבשרם לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח, לא פסלה בהן לינה.

או דלמא, לא שנא. וגם בפרים ושעירים הנשרפים פוסלת לינה.

אמר רבא, הא מילתא, שאלה זו, איבעיא ליה כבר לאביי, ופשטנא ליה, ואני פשטתי לו את הספק מהא, ממה ששינונו לעיל [לה א], שרבי שמעון וחכמים, שנחלקו [מג א] אם מחשבת פיגול מפגלת בחטאות הפנימיות על אף שאין מתן דמן ניתן על גבי המזבח החיצון, מכל מקום, שוין הם בדעתם, שאם הישב באחת מעבודות הדם של החטאות הפנימיות מחשבת פיגול לאכול מן הפרים מחר, או לשורפן בבית הדשן מחר, שלא עשה כלום, ולא נתפגלו הפרים. כי מחשבת פיגול של אכילה אינה חלה בדבר שאין דרכו לאכול. ובשר הפרים הרי אינו עומד לאכילה. וכמו כן מחשבת פיגול בשריפה גם אינה מפגלת, לפי שאין מחשבת פיגול מפגלת אלא במחשבה של אכילת המזבח או אכילת אדם חוץ לזמנו.⁽¹¹⁾

11. והסובר שיש פיגול גם בחטאות הפנימיות, זה רק אם הישב על הקטרת האימורים להקטירם

[והא דקתני שאם נפסל קודם זריקה נשרף בעזרה, לא מיירי בפסול יוצא]. (12)

בעי רבי אלעזר, יציאת בשר חוץ לעזרה קודם זריקת הדם, מהו שתועיל לפסול בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים?

ותמהינן: **מאי קמיבעיא ליה לרבי אלעזר,** הרי סופן לצאת, ואם כן, מדוע תפסול בהן יציאה?

אמר רבי ירמיה בר אבא: כי קא מיבעיא ליה לרבי אלעזר, אליבא דמאן דאמר לעיל בפרק כל התדיר, שבשר קדשים קלים היוצא לפני זריקת דמים נפסל, כי עדיין לא הגיע זמנו לצאת עד אחר זריקה.

והכי קא מיבעיא ליה: **מי אמרינן, הני מילי בשר קדשים קלים, שבו פוסלת יציאה כיון דאין סופן לצאת.** שאין חובה להוציאו חוץ לעזרה, אפילו אחר זריקה, אלא אפשר לאוכלו בתוך העזרה. ולכן אם יצא קודם זריקה, נפסל.

אבל הני, בשר פרים הנשרפים, דסופן לצאת לבית הדשן להשרף, יש מקום לומר שלא פסלה בהם יציאה.

ומדסיפא של המשנה מדברת בבשר, הרי רישא של המשנה, העוסקת בענין לינה, נמי, גם היא מדברת בבשר. ומשמע שלינה פוסלת בבשר פרים הנשרפים.

ומתרצת הגמרא: **מידי איריא? וכי יש הכרח להעמיד את הרישא והסיפא באותו דבר!?** אלא יכולים אנו לחלק ולומר, כי **סיפא** העוסקת בענין מעילה, מדברת לגבי **בשר**, שמועלים בו עד שישרף לגמרי. ואילו **רישא** העוסקת בענין פסול לינה מדברת לגבי **אימורין**, שרק בהם נאמר פסול לינה ולא בבשר.

תא שמע ראייה אחרת מהא **דתני לוי לעיל,** גבי אלו שנשרפין בבית הדשן שהיה בהר הבית: **פרים הנשרפין שאירע בהן פסול ביציאתן.**

ודייקנן: **מאי לאו,** הא דקתני "שאירע בהן פסול ביציאתן", היינו **פסול לינה,** כי איזה פסול אחר יתכן לאחר יציאה. ומוכח שיש פסול לינה בבשר.

ודחינן: **לא.** אין מדובר בפסול לינה, אלא **פסול טומאה,** שנטמא הבשר, וכן **פסול יציאה,** כגון שיצא הבשר לפני זריקת הדם, שעדיין לא הגיע זמנו של הבשר לצאת.

חוץ לזמנם, למחר. רש"י

12. רבי עקיבא איגר בגליון הש"ס מבאר שנקטה הגמרא גם פסול יוצא, כי למאן דאמר טומאה הותרה בציבור אין פסול טומאה בפרים הנשרפים שהרי הם קרבן ציבור, ואם אין בהם פסול לינה, הרי הפסול היחיד שיתכן בהם הוא פסול יוצא.

ועיין במקדש דוד סימן כג שתמה טובא על

דבריו.

וכתב החזו"ן איש [זבחים קמא לט ז], שאפילו למאן דאמר טומאה הותרה בציבור, משמע במסכת פסחים [עז ב] שאין זה אמור אלא לגבי זריקת הדם, כיון שהיא נחוצה לכפרה. אך לא לגבי הקטר אימורים, שאינה נחוצה לכפרה. וכל שכן לא לגבי שריפת בשר הפרים, שבשרם לא נחשב בכלל ה"עולים" למזבח.

בהמה שיצא?

האם **הך מיעוטא דאבר**, שיצא, **בתר רובא**, אחרי רוב האבר שלא יצא, **שדינן ליה**, האם הוא נמשך אחריו, **והא**, והרי רוב האבר, **לא נפקא ליה**, לא יצא, ולכן גם מיעוט האבר שכן יצא נחשב כאילו הוא עדיין בפנים. ונמצא שאין כאן רוב בהמה שיצאה לחוץ.

או דלמא, בתר רובא דבהמה שדינן, מושכים אנו את מיעוט האבר שיצא אחר רוב הבהמה שיצא. וכיון שרוב הבהמה יצא, גם מיעוט האבר נחשב שיצא. ויש לנו כאן רוב בהמה שיצאה החוצה.

ונפקא מינה לענין המתעסקין ביציאה, האם נטמאו כבר. כו אם אנו מחשיכים את הבהמה כמי שיצאה רובה, נטמאים המתעסקים בה. ואם אינה נחשבת כיצאת רובה, הם אינם נטמאים.

ואומרת הגמרא: זה **פשיטא**, דלא שבקינן את רובא דבהמה, ודאי אין אנו עוזבים את רוב הבהמה, **ואזלינן בתר רובא דאבר**, אלא, ודאי נחשבת הבהמה כמי שיצאה רובה.

אלא בכך יש להסתפק, באופן שיצא חציו של פר ברוב אבר. והיינו שיצא רק חציו של פר ולא רובו, אך החצי שיצא כולל בתוכו את רוב אחד האברים, ומיעוטו של אותו אבר נמצא יחד עם חצי הפר שנמצא בפנים.

וכאן יש להסתפק, האם **האי מיעוטא** של אותו האבר שנמצא בפנים, **בתר רוב האבר שדינן ליה**, והא נפק ליה, והרי רוב האבר הזה כבר יצא. וממילא נחשב כל האבר כאילו יצא, ונמצא שרוב הבהמה יצאה כבר

או דלמא, הכא נמו, בשר פרים הנשרפים, נמו, לא הניע זמנו לצאת קודם זריקה. ולכן נפסל הבשר ביוצא.

תא שמע: דתני לוי לעיל, גבי אלו שנשרפים בבית הדשן שבהר הבית: פרים הנשרפים שאירע בהן פסול ביציאתן.

ודייקנן: מאי לאו, הא דקתני אירע בהן פסול ביציאתן, היינו פסול יציאה. ושמעין שגם בבשר שטופו חובה לצאת פוסלת בו יציאה קודם זריקה.

ודחינן: לא היה כאן פסול יציאה, אלא פסול טומאה, שנטמא הבשר, ופסול לינה, שלן הבשר כל הלילה.

ולכן אין להביא ראיה מדברי לוי, לא לפסול יציאה ולא לפסול לינה בבשר פרים הנשרפים. כי אם נרצה להביא ראיה לאחד מן הפסולים, נוכל לדחות ולומר שלוי מדבר בפסול האחר, או בפסול טומאה.

בעי רבי אלעזר: פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, שיצאו רובן של הבהמות חוץ לעזרה, ונוצר הרוב באמצעות יציאת מיעוט של אבר אחד מאברי הבהמה, שיצא מיעוט מאותו אבר, אך רוב האבר נשאר בפנים.

דהיינו, שהמיעוט של האבר שיצא, הוא המשלים את המציאות שרוב הבהמה יצאה. [ואילולי יצא אותו מיעוט אבר החוצה, עדיין רוב הבהמה היתה בפנים. ונמצא שמיעוט האבר שיצא עם שאר האברים שיצאו, הוא הגורם להשלמת הרוב] מהו, מה דין הבהמה, האם נחשב הדבר שיצא רובה, או שמא נמשך מיעוט האבר שיצא אחרי רוב האבר שבפנים, ואין כאן רוב